

Str. 203. Molitva nad pukom. Podaj, Gospode.... te bude dostojan...

Str. 257. Molitva nad pukom. nego da se na nje ljutiš.

Vrlo je dobro, što je kod mise na »svetačke dane« petitom dana kratka napomena o životu dotičnoga sveca. Makar i s dvije, tri riječi. Zašto je to izostavljeno n. pr. kod sv. Hedvige (str. 851), sv. Grgura Velikog (str. 64.), sv. Ćirila i Metoda (str. 748), sv. Praxede (str. 762), sv. Marije Magdalene (str. 763)? Kod »Katedre sv. Petra u Antiohiji« (str. 640) baš bi trebalo s par riječi reći, kakova je to katedra.

Mise sv. Ivana od Arca, bl. Marka Križevčanina i Bl. Hozane (u misalu: Ozane!) valjda su samo radi nekog tehničkog razloga uvrštene u odsjek »Prigodne mise i molitve«, jer im tamo nije mjesto.

U uvodnom dijelu ističem veliku praktičnu važnost tumačenja sv. mise. Takav bi tumač valjalo vjernicima dati s prodikaonice više puta preko godine. Nevjerojatno je, koliko je neznanje značenja pojedinih liturgičnih dijelova sv. mise i kod onih, koji, kažimo, nedjeljno pohađaju crkvu. O redu blagdana, o boji misnoga ruha pouke su na mjestu. Skrižaljke pomičnih svetkovina i nedjelja ne će doći do svoje praktične svrhe ako ih dušobrižnici i skupno i pojedinačno ne protumače. Čitava je razdoba misala inače dobro provedena, i bit će lako uporabiv, ako se samo svlada ova spomenuta poteškoća.

Vanjska je strana bolja, nego kod prvoga izdanja. Format ukusniji, tisak pregledniji, uvez elegantniji. Još da nije knjigoveža bojadišući rub, cuoliko slijepio pojedine listove, da ih čovjek mora gotovo kidati, dok ih rastavi jednoga od drugoga, i da nije prve u promet stavljene primjerke onako loše uvezao, ne bi vanjskoj formi bilo nikakovog prigovora.

Međutim su svi ovi prigovori odviše slabi i neznatni, a da bi umanjili vrijednost ovoga izdanja. Neka ono doista obilno posluži svrsi, za koju je radeno i izdano, to će biti najveća nagrada i priredivaču i izdavaču.

Dr. A. Živković.

Dr. J. Gunčević: Mješovite ženidbe (Savremena pitanja, Ser. VII. Sv. 33) Mostar, Hrv. Tiskara F. P. 1930. — Cijena 10 Din.

Ova monografija sadrži iza predgovora (str. 8—10): I. Pojam ženidbe po Božjem i crkvenom pravu (str. 11—22); II. Mješovite ženidbe pojam i narav (str. 23—26); III. Stanovište katoličke Crkve prema mješovitim ženidbama (str. 27—36); IV. Razlozi, radi kojih Crkva zabranjuje mješovite ženidbe (str. 37—44); V. Mogućnost dopuštenja mješovite ženidbe (str. 45—48); VI. Današnja crkvena disciplina u pitanju mješovitih brakova (str. 49—67) u četiri odjela (A. Crkvena zabrana po Kodeksu, B. Dopuštenje mješovitih brakova, C. Oblik mješovitih brakova, D. Kazneni propisi).

Rasprava je namijenjena naobraženim krugovima. Držimo, da će svrsi, kojoj ju je pisac namijenio, i dobro poslužiti.

U monografiji ima dosta navoda, kojima treba prigovoriti. Iznosimo ovdje poglavite.

1. Na str. 23—26 i opet na str. 49—50 ne daje pisac ispravan pojam mješovite ženidbe. Njemu je mješovita i ona ženidba, kod koje su u času sklapanja obje stranke pripadnici kršćanske krivovjerne ili raskolničke sljedbe, dok je ranije koja bila katolik. To shvaćanje kosi se sa kan. 1060 (*«Severissime Ecclesia ubique prohibet ne matrimonium ineatur inter duas personas baptizatas, quarum altera sit catholica, altera vero sectae haereticæ vel schismaticæ addicta»*), jer se tu očito traži, da je jedna stranka u času sklapanja pripadnica katoličke Crkve, a druga u istom času pripadnica krivovjerne ili raskolničke sljedbe. Tako je bilo i po ranijem pravu. Okolnost, što su neki nekatolici, koji su nekoč bili katolici, vezani na bitnu formu Zakonika, zavela je pisca na njegovo shvaćanje. Zakonik sam te nekatolike nigdje (pa ni u can. 1099) ne nazivlje katolicima.

2. Na str. 21. veli pisac: »Sklopiti brak pred akatoličkim dušobrižnikom ili bilo na koji način, osim propisane forme, čini brak nevaljanim. U tom je slučaju smetnja mješovite vjere zapreka.

Mješovita vjera nije nikada ženidbena zapreka. U spomenutom slučaju je ženidba dašto nevaljana, ali ne radi mješovite vjere, već radi prostog, bitne forme.

3. Na str. 37. veli pisac: »Ovo je sudjelovanje (t. j. katolika pri sklapanju ženidbe sa nekatolikom) po sebi i u sebi zlo« itd.

Ne stoji, da je ovakovo sudjelovanje u sebi zlo, jer bi tada uvijek nedopušteno bilo.

4. Na str. 52. veli pisac: »Kako se zabrana mješovite vjere temelji na božanskom i na crkvenom pravu, treba je sa oba stanovišta prosuđivati. Prvotno je potrebno, da se uklone razlozi zabrane po božanskom pravu i dok to nije učinjeno ne može nijedna crkvena vlast podijeliti dopuštenje za valjano sklapanje mješovite ženidbe«.

Neispravno je, da je kakovo dopuštenje potrebno za valjano sklapanje mješovite ženidbe.

5. Na str. 56. veli pisac: »Ako se radi o čisto katoličkim brakovima, u kojima obje stranke imaju teritorijalnog župnika, onda se za valjanost i dopuštenost traži, da ti brakovi budu sklopljeni kod župnika zaručnice, odnosno, radi opravdanog razloga kod župnika zaručnikovog«.

Svaki mjesni župnik prisustvuje valjano svim brakovima, koji se na području njegove župe sklapaju, te je za valjanost sporedno, da li je on vlastiti župnik jedne, obiju ili nijedne stranke. Kako pisac ne izlaže, što je samo za valjanost nužno, a što opet samo za dopuštenost, to njegova fraza »za valjanost i dopuštenost traži se« lako može inače neupućene zaveli u bludnju.

6. Na str. 59. veli pisac: »One ženidbe, koje su sklopljene u međuvremenu od 19. maja 1918. pa do 10. kolovoza 1921. sanirane su in radice«.

Vremenska oznaka »do 10. kolovoza 1921.« vrijedi u najboljem slučaju samo za dakovačku biskupiju, pak je to trebalo i istaknuti. Po našem mišljenju ne vrijedi ona ni za dakovačku biskupiju, jer je rješenje kongr. S. Officii u dakovačkoj biskupiji proglašeno 31. kolovoza 1921., pa su dosljedno tomu sanirane ženidbe sklopljene do toga dana.

7. Na str. 60—62. raspravlja pisac na dugo o pitanju, da li je (valjana) mješovita ženidba sakrament. Svoje mišljenje izražuje ovako: »Zato mi se čini da je preoštara sud navedenih pisaca (t. j. Kutschker-a i Mack-a) protiv sakramentalnog značaja mješovitih ženidaba i da ne odgovara stanovištu Crkve«.

Ta je stvar jasno izražena u Zakoniku kan. 1012: »§ 1. *Christus Dominus ad sacramenti dignitatem evexit ipsum contractum matrimonialem inter baptizatos.* § 2. *Quare inter baptizatos nequit matrimonialis contractus validus consistere, quin sit eo ipso sacramentum*«. Isto je već sadržano bilo i u Silabu Pija IX., Prop. 73: »*Vi contractus mere civilis potest inter christianos constare veri nominis matrimonium, falsumque est, aut contractum matrimonialem inter christianos semper esse sacramentum, aut nullum esse contractum, si sacramentum excludatur*«.

Zato je dostatno bilo uputiti na kan. 1012. Zakonika i nije trebalo na dugo baviti se posve zastarelim mišljenjem nekih kanonista (Mack-a iz god. 1840. i Kutschker-a iz god. 1849).

8. Na str. 63. veli pisac: »Ako se tko usudi sklopiti mješoviti brak u propisanoj formi Kodeksova kanona 1099 § 2. n. 2 bez dobivene dispense (can. 1061) sklapa doduše valjani brak, ali nedopusšten i kažnjiv.

Po kan. 2375. Zakonika kažnjivi su: »*Catholici qui matrimonium mixtum, etsi validum, sine Ecclesiae dispensatione inire ausi fuerint...*« Kažnjivi su dakle i oni katolici, koji bez dispense mješoviti brak sklapaju uz propust bitne forme ili inače nevaljano.

9. Izraz »*actus legitimi ecclesiastici*« prevodi pisac na str. 64. sa »crkvene službe«, što dakako nije točno.

10. Natpis »Mješoviti brakovi sklopljeni i pred nekatoličkim dušobrižnikom« na str. 64. nije točan, jer tamo navedeno ne vrijedi samo za brakove, koji se sklope i pred nekatoličkim dušobrižnikom, već i za one, koji se sklope jedino pred nekatoličkim dušobrižnikom.

11. Na str. 65 tvrdi pisac, da katolik, koji sklopi brak pred nekatoličkim dušobrižnikom, postaje sumnjiv s krivovjerja.

Ovo ne držimo ispravnim, jer kan. 2319, § 2. veli: »*Hi de quibus in § 1, nn. 2—4 sunt praeterea suspecti de haeresi*«. Kada bi Zakonik sumnjivim s krivovjerja smatrao i katolike, koji mješoviti brak sklope pred nekatoličkim dušobrižnikom, izrazio bi to jamačno ovdje, jer je baš u § 1. u. 1. kan. 2319 govora o tim katolicima.

Dr. I. A. Ruspini.

Dr. Bihlmayer, Kirchengeschichte auf Grund des Lehrbuches von F. X. von Funk, zweiter Teil, achte völlige neuarbeitete Auflage, Paderborn 1930, 8°, str. XII + 384.

U tom se dijelu prikazuje srednje doba crkvene prošlosti (692.—1517.), podijeljeno na tri razdoblja (692.—1073., 1073.—1294. i 1294.—1517.). U njemu je pri najnovijoj preradbi malo šta ostalo Funkova. Štoviše, dr. Bihlmayer je promijenio u njemu i sami rasporedaj gradiva. Usto je i literaturu ponovo provjerio te je stavio u savremeno stanje. Da je djelo namijenjeno u prvom redu slušačima bogosloviije, to će, mislim, biti, ba-